

GEN-Z, EEN NIEUWE KANS VOOR DE KERK!

• Peter van Beugen

Gen-Z, wat is dat?

De wereld waarin een nieuwe generatie opgroeit – het tijdperk dat wij met elkaar gecreëerd hebben - is complex, diffuus, snel, verwarrend en onzeker. De jongeren van deze tijd duiden we aan met de kreet Gen-Z, of Generatie-Z. De leeftijdsafbakening verschilt een beetje afhankelijk van welke bron je er op natrekt, maar globaal gaat het om de generatie die geboren is tussen 1995 en 2010. Dat zijn de jongeren die nu tussen de ruwweg 12 en 25 jaar oud zijn. Hun voorgangers, de zgn. Millenials of Gen-Y, zijn geboren tussen 1980 en 1995. Daaraan vooraf gaat Gen-X, geboren tussen 1965 en 1980 en de Boomers, die werden geboren in de naoorlogse jaren tot ca. 1965. Inmiddels staat na Gen-Z een nieuwe generatie op die wordt aangeduid als Gen-Alpha, dat zijn de basisschoolkinderen van onze tijd.

Actuele vragen

De vragen waarvoor de kerk in onze tijd gesteld is, zijn onder andere: 1) Wat is Gen-Z, wat kenmerkt hun leefwereld, wat houdt hen bezig, wat zijn hun vragen? 2) Wat betekent dit voor de kerk, wat maakt de kerk relevant voor de jongeren, de wereld om ons heen, hoe bieden wij antwoorden op vragen waar mensen van nu mee leven? Hoe brengen wij het geloof over op een volgende generatie? 3) Wat kunnen wij jongeren meegeven, waarmee kunnen zij zich identificeren en hoe kunnen wij hen bemoedigen?

Ik pretendeer niet op alle vragen het antwoord te bieden. Ik zie wel de noodzaak om door deze analyse, een aanzet te geven tot een gesprek en tot actie. Ik doe dat in het vertrouwen, de verwachting en de hoop, dat God zijn kerk niet loslaat. Jezus Christus heeft gezegd: 'Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. En zie, Ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voleinding van de eeuw' (Matth.28:19, 20). Hij heeft daar de opdracht aan verbonden om – waar en wanneer wij ook leven – discipelen te maken uit alle volken – uit alle geslachten, talen en naties van deze aarde. Wij kunnen door onzekerheid en angst overweldigd raken, God is dat niet.

De wereld van Gen-Z

Gen-Z is opgegroeid met mobiele telefoon, ze hadden een Instagram account voordat ze naar de middelbare school gingen, kennen geen wereld zonder internet en socialiseren op andere manieren dan hun voorgangers. Ze zijn het meest etnisch divers, hebben geen geduld met zaken als ongelijkheid gebaseerd op geslacht, ras of seksuele oriëntatie. Traditionele rolmodellen zijn verdwenen, en het vertrouwen in, en het gezag van 'het instituut', zoals de overheid, de kerk, de school, de media is van binnenuit uitgehold. Sociale referentiekaders vallen weg en de wereld is in de basis potentieel onveilig. Ze lopen voorop in de mentale gezondheids crisis. De cijfers van tiener-depressie zijn hemelhoog. In religieus opzicht zijn de jongeren in het algemeen – dit betreft dus niet de kerkelijke jongeren - blanco: er is geen uitgesproken mening. Van de jongeren die kerkelijk opgroeien houdt 2/3 op met kerkbezoek tussen hun 17e en 22e. Dit wil niet persé zeggen dat zij Jezus of het geloof vaarwel zeggen, maar wel de kerk als gebouw, als centrale plaats van samenkomst

Leven in een onveilige wereld

Welke gebeurtenissen of ontwikkelingen kenmerken de wereld waarin jongeren leven? Een poll onder mijn eigen Gen-Z netwerk levert onder andere het volgende resultaat op: de kredietcrisis, inflatie en financiële onzekerheid, klimaatcrisis, terreuraanslagen, social media, vluchtelingenproblematiek, genderideologie, legalisering

homohuwelijk, polarisatie, hypotheekcrisis, zwartepiet en Black-Lives-Matter, Brexit, Ebola, cybersecurity en fenomenen als hackersgroep Anonymous, milieucrisis, Trump en de bestorming van het Capitool, nucleaire dreiging, complottheorieën en wokisme, normalisering van drugsgebruik en prostitutie, en dan natuurlijk Covid en de Oekraïne oorlog.

Op de achtergrond spelen mee ontwikkelingen in duurzaamheid, eerlijke handel, influencers, retro en vintage stijl, secularisering en de voltooiing van de ontzuiling. Onder aan de streep stellen we vast: de wereld is vooral onveilig en onzeker. Veel speelfilms spelen in apocalyptische of post-apocalyptische tijden waarin realiteit en fantasie dwars door elkaar lopen. Ze ademen de sfeer uit dat de toekomst van de mens fragiel is en de aarde voor haar vernietiging staat. Op levensbeschouwelijk terrein worden veel ontwikkelingen getekend door een beweging die we deconstructionisme noemen, naar de filosofie van Jacques Derrida. In de architectuur herkennen we dit in onregelmatige en onverwachte patronen. Zij beelden de wereld uit die wij geschapen hebben: onregelmatig, complex, veelzijdig, en vooral: onderhevig aan persoonlijke interpretatie – *de wereld is wat jij ervan vindt of wat jij ervan maakt.*

Identiteit en de wereld van Tech

George Barna schrijft in *Gen-Z, Culture, Beliefs and Motivations (Barna Group: 2018)*: 'Tech bepaalt hun wereld, leefritme, slaapritme en zelfbeeld. Online vergelijk je voortdurend de beste versie van een ander met de slechtste versie van jezelf en dit proces gaat onverbiddelijk door'. Als ik vroeger naar bed ging en het licht ging uit, dan was ik alleen met mijn gedachten, of hooguit met een boek. Tieners zijn nooit alleen - het laatste wat ze 's avonds doen en het eerste als ze wakker worden is scrollen en trouwens, dit geldt niet alleen voor tieners, ik betrap mezelf er ook op.

Anthony Turner schreef in het *Journal of Individual Psychology (Vol.71, 2015)*: 'Wij beginnen pas langzaam te begrijpen wat schermtijd doet met onze hersenen'. Het vermogen om lineair te denken, ons geheugen, onze concentratie en cognitieve vaardigheden zijn aan verandering onderhevig. Alle antwoorden kunnen en moeten binnen een paar seconden gevonden worden in een zee van informatie. Daarbij worden we getraind een risico afweging te maken over betrouwbaarheid van informatie en belanden we in een ander logisch proces.

De wereld van grenzeloze acceptatie

Het wereldbeeld van nu is uitermate individualistisch en tegelijk grenzeloos pluralistisch, inclusief en open-minded. Jongeren hebben er een aversie van om een slecht gevoel

te geven of te krijgen. Uitsluiting, gevoelens van boosheid of verdriet, om wat voor reden dan ook, worden vermeden. De wereld moet een plek zijn waar je jezelf kunt zijn, veilig en zonder oordeel, ongeacht je sekse of gender. Het rollenpatroon van de seksen verandert. In de filmwereld zien we dit bijvoorbeeld in de opkomst van het vrouwelijke in heldenrollen. Vrouwen zijn er niet meer om mooi en verleidelijk te zijn, maar om leiderschap en heldenrollen te vervullen - denk bijvoorbeeld aan de rol van Jennifer Lawrence in de *Hunger Games*.

Stel je de wereld voor als een reusachtig groot kruispunt zonder stoplichten of regels – die zijn weg – waar vanaf alle kanten indrukken, prikkels, data en meningen voorbijstromen. In die wereld zijn zij op zoek naar zichzelf, naar antwoorden en vooral naar acceptatie.

DE KERK

De vraag dringt zich op: wat betekent dit voor de kerk, wat maakt de kerk relevant voor de jongeren, de wereld om ons heen, hoe bieden wij antwoorden op vragen waar mensen van nu mee leven? Hoe brengen wij het geloof over op een volgende generatie?

De post-christelijke en postmoderne tijd waarin wij beland zijn laat zich misschien het best vergelijken met de situatie waarin de Judese ballingen zich bevonden aan het hof van Babel. Ze werden 'overnight' overgebracht van Jeruzalem, de veilige wereld van hun voorouders, naar de overweldigende, heidense en multiculturele wereld van Babel. Jeruzalem was het centrum van het geloof, de wereld waarin geloof

de moraal en normen bepaalde, ze was mono-religieus, homogeen, en had een duidelijke centrale gezagsstructuur. Het is misschien wat rooskleurig ingekleurd, maar het had wat weg van de 'christelijke', westerse wereld van voorbije generaties.

Babylon daarentegen is de cultuur waar het geloof van de Bijbel zich in de marge afspeelt. De maatschappij is pluralistisch. Haar wereld is divers, afgoden worden vereerd en de moraal is diffuus. In deze plaats moest het volk een nieuw bestaan bouwen. Zij moesten opnieuw uitvinden wat Judaïsme betekende in een wereld waarin de tempel niet langer bestond. Zij moesten de vraag beantwoorden: 'wat *dóe ik hier?*' De woorden die Jeremia sprak, zijn denk ik een profetische boodschap voor onze tijd:

Zo zegt de Heer van de hemelse machten, de God van Israël, tot allen, die in ballingschap zijn weggevoerd, die Ik in ballingschap heb doen wegvoeren van Jeruzalem naar Babel: Bouwt huizen en woont daarin, en leg tuinen aan en eet de vrucht daarvan. Neemt vrouwen, en verwekt zonen en dochters. Neemt ook vrouwen voor uw zonen, en geeft uw dochters aan mannen, zodat ook zij zonen en dochters krijgen. Breidt u daar uit, zodat u niet uitsterft. En zoekt de vrede voor de stad, waarheen Ik u in ballingschap heb weggevoerd, en bidt voor haar tot de Heer; want in haar vrede zult ook u vrede hebben (Jer. 29:4-7).

Deze woorden terug naar onze tijd vertaald: Hoe slaan wij als kerk een brug naar de belevingswereld van de jongeren? Maken we discipelen in Jeruzalem terwijl we in Babel

leven? Bereiden wij de jongeren voor om Jezus te volgen in de wereld van nu, of in een wereld die niet langer bestaat? Het liefst zouden we onze jongeren misschien in bubbeltjes plastic inpakken en bewaren tot de komst van Christus, maar God heeft een missie, en Gods missie heeft een kerk in deze wereld. In onze missie mogen we ons niet laten regeren door angst in plaats van vertrouwen.

Zoals gezegd: ca. 2/3 van de kerkelijke jongeren houdt op met de kerk te bezoeken tussen hun 17^e en 22^e jaar en de voornaamste redenen zijn deze: de kerk is niet relevant en de kerk sluit niet aan bij mijn beleving: ik ervaar God daar niet. Laten we deze twee punten nader bekijken.

1) **De kerkdienst is niet *relevant***

Dit betekent niet dat jongeren het niet eens zijn met de Bijbel of met de preek, maar dat de preek geen antwoorden geeft op vragen waar zij mee zitten. Hun vragen van deze tijd gaan niet in de eerste plaats over de 144.000 verzegelden uit Openbaring, maar over de gebrokenheid in de wereld, die heel dicht bij komt. Hoe vind ik mijn weg in een wereld van onzekerheid en ongelijkheid en dan vooral: op welke manier geeft jullie geloof, of geeft de Bijbel, daar antwoord op? Hoe en waarom gebeuren dingen? Wat is mijn rol daarin? Welke rol spelen relaties en seksualiteit? Het sleutelwoord hierin is: wees authentiek. Mensen zijn vooral op zoek naar de echtheid en betrouwbaarheid van ons geloof.

Jongeren knappen af op gesloten antwoorden op levensvragen. Ze hebben een veilige plaats nodig om hun vragen te stellen en hun mening te vormen. Een gesloten antwoord geven op vragen kan eenvoudig lijken, maar kan daarmee ook het gesprek afkappen of aan een onderliggende, grotere vraag of probleemstelling voorbijgaan.

Jezus werd meerdere keren voor een dilemma gesteld en telkens weer valt op dat Jezus zich niet laat verleiden tot het geven van een rechtstreeks antwoord, maar reageert met een wedervraag. Voorbeeld: Wanneer de Farizeeën een vrouw voor Jezus stellen onder een beschuldiging van overspel, lijkt Jezus schaakmat te staan, want de Bijbel was duidelijk over de straf die daarop staat. Maar Jezus presenteert zich als de Wetgever, die op de Sinaï met zijn vinger de tora in steen had gegraveerd (Ex.31:18). Het Hebreeuwse woord *tora* betekent niet 'wet, regels', maar 'onderwijzing, instructie'. Het is afgeleid van het werkwoord *yarah*, dat betekent o.a. 'met je vinger wijzen, richten'. Ons woord 'onder-wijzen' betekent trouwens ook 'iemand ondersteunen door hem de richting te wijzen, iemand helpen de juiste weg te vinden'. David zou later zeggen: 'U maakt mij het pad des levens bekend; overvloed van vreugde is bij uw aangezicht' (Ps.16:11).

De missie van Jezus was om de wereld deze weg ten leven

te tonen. 'Want God heeft zijn Zoon niet in de wereld gezonden opdat Hij de wereld zou oordelen, maar opdat de wereld door Hem behouden zou worden' (Joh.3:17). Zonder een concessie te doen aan Zichzelf of aan de waarheid, vertegenwoordigt Hij zijn Vader in de hemel, God de Allerhoogste. Jezus verlegde het vraag-antwoord gesprek naar een perspectief van Gods koninkrijk, van heelheid, overvloed en van vrijmaking. Ieder mens, niemand uitgezonderd, wordt uitgenodigd om zonder voorwaarden vooraf deze wereld in te stappen. Naar de mate waarin de mens de cirkel van Gods liefde verder binnendringt, zal hij of zij er zelf voor kiezen de waarden van dat leven, van Gods koninkrijk, wel of niet te omarmen en zelf een drager te worden van de cultuur van Gods koninkrijk. Gods waarheid staat soms haaks op deze wereld, het koninkrijk van Jezus is niet van deze wereld, maar deze plaats waar wij in leven is wel de plek waar we het zichtbaar mogen maken.

2) **Ik ervaar God niet in de kerkdienst**

Om aan haar roeping te voldoen is het nodig dat de kerk de taal van jongeren spreekt en de taal van deze tijd spreekt, een taal die op herkenbare manier uiting geeft aan hun gevoelens. Dit gaat niet alleen over de preek, maar dit gaat eerst en vooral over de liederen en over onze aanbidding. Jongeren hebben de behoefte aan een casual setting in de dienst met opgewekte muziek, een plek waar je jezelf kunt zijn en kunt komen zoals je bent. En tegelijk is er een verlangen naar een kerk die meer weg heeft van een heiligdom dan van een auditorium. Wij voelen ons in toenemende mate aangetrokken tot het liturgische, het sacrale waarin wij worden opgetrokken in de ruimte van God, die tijdloos is, verheven. En we doen dit in een taal van deze tijd. Dit vraagt voortdurend om vernieuwing. De wereldwijde kerk zoekt naar liederen met herkenbare taal, een herkenbaar muzikaal idioom, die een herkenbare theologie verwoordt. Deze voortdurende vernieuwing is geen optie of luxe, het is een noodzaak en het is onze opdracht. Zodra dingen binnen de kerkmuren 'iets van vroeger' worden, moeten we de moed hebben ze ter discussie te stellen. Jongeren en buitenstaanders moeten niet het gevoel hebben dat ze een stap terug moeten doen in de tijd, als ze onze samenkomst binnenlopen.

Meer dan gelijke pas te houden met de tijd hebben we de opdracht om gelijke pas te houden met de Heilige Geest. Als wij willen dat onze dienst een brug slaat naar onze tijd in plaats van een kloof, zullen we ons blijvend moeten vernieuwen. Mijn voortdurend gebed is: Kom Heilige Geest en raak ons allen aan, jong en oud en doe uw werk. En als wij zo bidden, moeten we niet verwachten dat Hij binnensluipt en stilletjes op de achterste rij gaat zitten. Als wij vragen

om leiding, moeten wij Hem ook de sleutels en het stuur in handen geven. Laten we samen bidden voor een herleving in de kerk, en voor een kerk waar één ding heilig is, en dat is Gods tegenwoordigheid.

EN JIJ

De volgende vraag is: Wat kunnen wij jongeren meegeven, waarmee kunnen zij zich identificeren en hoe kunnen wij hen bemoedigen?

Ik geloof dat Daniël een rolmodel geeft waar je je als jongere in deze tijd mee kunt identificeren. Hij was één van die mensen die 'overnight' werden weggevoerd van Jeruzalem naar Babel, van de wereld van de Bijbel naar de wereld 'daarbuiten'. Zijn identiteit stond onder druk, zelfs tot het niveau dat mensen hem en zijn vrienden andere namen gaven die hun Joodse afkomst verloochenden. En het gerei uit de tempel werd gebruikt voor gewone feesten. Wat vroeger heilig was, werd nu ontwijfd, net als in onze tijd allerlei dingen, materieel en immaterieel, ontwijfd worden. Ze worden van de waarden ontdaan die God daaraan

gegeven heeft. En Daniël stond enerzijds met beide benen in de maatschappij. En anderzijds maakte hij keuzes die bepalend werden voor de rest van zijn leven – en bedenk daarbij dat Daniël een jaar of 15 was op het moment dat hij voor het eerst voor deze keuzes werd gesteld.

Het eerste was: Daniël nam zich in zijn hart voor om zich niet te verontreinigen met afgodenoffers (Daniël 1:8). Hij leunde niet op het geloof van zijn ouders en hij koos ook niet voor de weg van de minste weerstand. Het maakt niet uit hoe jong je bent, God heeft woorden over jouw leven gesproken, jij maakt de keuzes die jouw geestelijke groei bevorderen. Er is geen andere manier om te ontdekken wat er in de Bijbel staat dan door erin te lezen. Als ouders kun je denken: eten geven heeft geen zin, want de volgende dag zijn kinderen nog steeds even lang en zwaar. Maar na verloop van lange tijd zie je dat je groeit. Zo is het ook met Bijbellezen.

Daniël liet zich niet gijzelen door de agenda van deze wereld, niet door angstcultuur. Jezus liet zich in zijn bediening niet leiden door het werk van de duivel, maar

door gehoorzaamheid aan zijn Vader. Daniël bad. Bij al die vragen, al die meningen die voorbijkomen op dat grote kruispunt, vragen we ons af wat de wil van God is. Een reden waarom we het moeilijk vinden zijn stem te verstaan, kan zijn dat we onszelf niet geleerd hebben er naar te luisteren. Er is geen vervanging voor de tijd die je zelf doorbrengt met God. Als wij in ons leven ruimte maken voor God, dan gaat God ons leven veranderen. God heeft Daniël inzicht gegeven in dromen en visioenen, en hij heeft die gave gebruikt om profetische woorden van God te spreken in deze wereld. Daniël profeteerde niet alleen over een verre toekomst. Daniël sprak profetische woorden in het leven van de koning die voor hem zat, en hij sprak over de God van de hemel die over alles regeert en over zijn koninkrijk. Deze wereld, deze tijd, heeft meer dan ooit mensen nodig als Daniël, als koningin Esther, als Johannes de Doper, die profetische woorden van God spreken in deze wereld.

Deze boodschap van het evangelie is meer dan 'als je in Jezus gelooft ben je gered van je zonden en daarna moet je de rest van je leven oppassen dat je het niet nog eens doet'. Paulus vat in zijn afscheidsboodschap aan de oudsten in Efeze (Hand.20:21, 24, 25 en 27) het evangelie samen in vier concentrische cirkels en die zijn, van binnen naar buiten: ik heb jullie gepredikt: 1 - bekering en geloof, 2- evangelie van genade, 3- koninkrijk van God en 4- de hele raad van God. Jezus vatte zijn missie zo samen (Lukas 4:18-19): de Geest des Heren is op mij, God heeft mij gezalfd om aan armen evangelie te verkondigen, aan gevangenen loslating, aan blinden het gezicht te geven, en verbrokenen in vrijlating heen te zenden. Ik noem dit de vier windrichtingen van Gods missie.

1- God wil niet dat iemand in armoede leeft. Daarmee predik ik geen welvaartsevangelie, maar denk aan het voorbeeld van de eerste gemeente. Zij deelden hun bezittingen en niemand had tekort.

2- Gevangenen zijn hier niet zij die een straf uitzitten, maar mensen die leven in onderdrukking, slachtoffers van mensenhandel, uitbuiting of geweld. Hen die zijn beroofd van de mogelijkheid om zelf keuzes te maken. Hen mogen we helpen om een nieuwe start te maken en in waardigheid te leven.

3- Blinden het gezicht geven. Gods koninkrijk bestaat niet alleen in woord maar ook in kracht. Wij mogen leren om te bidden voor zieken, om zieken te zalven, de handen op te leggen, en als er geen genezing is, en meestal komt die niet is mijn ervaring, om dan te troosten en te bemoedigen.

4- Verbrokenen vrij te zetten. Hoeveel mensen in dit leven ervaren op de een of andere manier de gebrokenheid van het leven? Ik zou bijna zeggen, wie niet? Vluchtelingen, mensen die verwaarloosd zijn, gepest, eenzaam of beschadigd. Jezus

bad elke morgen (Jesaja 50:4): Heer open mijn oor, geef mij een woord van bemoediging te spreken voor mensen die vermoeid zijn door dit leven.

Deze visie op het evangelie sluit aan bij de behoeften van onze tijd en geeft handen en voeten aan manieren om mensen van de 21^e eeuw te bereiken. De prediking van het koninkrijk is niet *alleen* een prediking met woorden van een boodschap over zonden en vergeving die de luisteraar kan aanvaarden of afwijzen. De betoning van Gods liefde, Gods gerechtigheid en Gods kracht in de wereld kan de deur zijn waardoor mensen ingang vinden in zijn koninkrijk. Dit is een prediking met woorden en met daden én in geloof dat God in en door ons heen werkt. We volgen daarin het voorbeeld dat Jezus zelf gaf en waarvan we lezen in de evangeliën. Het betoon van barmhartigheid, onverwachte goedheid en onverdiende liefde had al een levensveranderende uitwerking, soms terwijl er nog niet of nauwelijks een woord was gesproken. Héél onze mens, en niet alleen onze mond, is daardoor betrokken bij de prediking. Dit perspectief op onze grote opdracht in de wereld biedt ouderen en jongeren vele creatieve en laagdrempelige manieren om actief betrokken te zijn bij Gods missie en een zinvolle invulling te geven aan ons werk. De prediking is uiteindelijk altijd gericht op het hart van de boodschap - God zelf en zijn verlossende werk in Christus Jezus. Ik geloof dat een nieuwe generatie van gelovigen hierin kan en zal opstaan en dat God met ons en hen nieuwe wegen vindt om invulling te geven aan de zendingsopdracht en alle volken te maken tot levende discipelen van Jezus Christus.

Slot

De Heer gelooft in een nieuwe generatie. God zit niet met de handen in het haar te kijken met de vraag 'Oei, Gen-Z, wat moet ik nu? Hebben jullie daar beneden nog tips voor Mij?' Nee, Hij is de Vader van alle eeuwen, alles is Hem onderworpen. Daarom is deze analyse hoe dan ook, een boodschap van hoop. Hoop voor de toekomst, hoop voor de kerk, hoop bovenal voor de jongeren van deze tijd.